

Nr 12.

Ankom till Riksdagens kansli den 14 april 1913 kl. 5 e. m.

*Andra kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande nr 12,
i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl.
Maj:t angående utfärdande av enhetliga bestämmelser för
kommunernas bokföring.*

I en inom Andra kammaren avgiven och till utskottet hänvisad motion, nr 251, ha herr *Hage m. fl.* hemställt, att Riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t ville låta utreda, huruvida och i vilken utsträckning normerande bestämmelser från statens sida böra utfärdas för kommunernas bokförings- och räkenskapssystem och i övrigt vidtaga de åtgärder, vartill utredningen kan giva anledning.

Motioner.

Till stöd för denna hemställan hava motionärerna anfört följande:

»Frågan om åstadkommande av enhetliga bokföringsgrunder för landets kommuner har, efter hand som kommunernas räkenskapsväsen svällt ut och speciellt under de senaste åren, vunnit en viss aktualitet. Bland orsakerna härtill må nämnas dels det förhållandet, att kommunalräkenskaperna på många håll föras efter synnerligen primitiva system, dels behovet av att kunna finna fullt tillförlitliga utgångspunkter för jämförelsens åstadkommande mellan resp. kommuners ekonomiska ställning och dels slutligen behovet av att kunna fort och bekvämt ur räkenskaperna draga ut de statistiska uppgifter, som skola avlämnas till statsmyndigheterna. Detta senare behov har också åstadkommit, att man i någon mån börjat inom kommunerna göra vissa ansatser till åstadkommande av

Bihang till Riksdagens protokoll 1913. 13 saml. 5 avd. 12 häft. (Nr 12.)

bokföringsformulär, anpassade efter de statistiska uppgifterna. Vad *stads-*kommunerna beträffar, så ha dessa standardiseringstendenser inom bokföringen, tack vare det förhållandet att nämnda kommuner ha en gemensam organisation, Svenska stadsförbundet, nu hunnit tämligen långt fram mot målet. Vad återigen *landskommunerna* beträffar, så ha, enligt vad som framkommit, de planer, som för någon tid sedan voro före att starta en organisation, liknande Svenska stadsförbundet, nu måst övergivnas, vadan man ej kan vänta sig, att något initiativ till åstadkommande av mera enhetliga bokföringsbestämmelser på *den* vägen kommer att tagas inom den närmaste tiden.

Frågans lösande är emellertid av en viss betydelse för kommunerna, vilket särskilt visade sig vid behandling av frågan om anslag till betungade kommuner vid 1912 års riksdag, då olikheten med avseende på bokföringssystem inom de olika kommunerna framfördes som ett av skälen till avslagsyrkandet, vilket som bekant vann Riksdagens bifall. Vid nämnda tillfälle uttalade också reservanterna i statsutskottet en förhoppning, »att Kungl. Maj:t icke skall underlåta att tillse, det större likformighet i kommunernas räkenskapsföring varder införd, så att ur denna synpunkt prövningen av statsunderstöd varder så enhetlig som möjligt», och i den av doktor Konrad Hagman utgivna, välkända publikationen »Sveriges Kommunallagar» säger författaren på sidan 171, att »erfarenheten ger vid handen, att utgifvandet genom statens försorg av fullständiga normalformulär till kommunalräkenskaperna är högeligen av behovet påkallat».

Åstadkommande av en sådan enhetlighet i bokföringsprinciper, d. v. s. i beräklandet av de kommunala tillgångarnes värde, i avskrivningsprinciper, i bokföringsformulär, i utgifternas och inkomsternas uppdelning i littera och fördelande på konton, så att varje utgifts natur tillfredsställande klarlägges, i bokslutets uppgörande m. m. bör just nu med mindre utredningsarbete kunna åstadkommas, då för stadskommunernas del det nu föreligger ett förslag till standardbokföring, uppgjord av Svenska stadsförbundet. Då de grundläggande principerna för detta förslag synas i stort sett vara väl avvägda, bör kanske statens inskridande kunna inskränkas till att inpassa dessa principer på landskommunerna, varvid dock givetvis måste tagas i betraktande, att landskommunernas räkenskaper, såsom i allmänhet varande mindre omfattande, kunna ordnas efter betydligt enklare linjer än de, som föreslagits som normerande för stadskommunerna.

Av skäl, som nu anförts, anse vi, att denna reform med avseende på kommunernas räkenskaper *nu* bör tagas upp och avgöras, så att denna fråga föreligger klar, då frågan om utjämnande av de kommunala skattebördorna genom statsingripande eventuellt åter kan komma upp till behandling.

Några betänkligheter mot att staten i ett sådant fall inskrider reglerande mot kommunerna i en inre angelägenhet, anse vi ej böra uppstå, då utvecklingen synbarligen tenderar mot att statsanslag i allt högre grad komma att ingå i kommunalbudgeterna och det alltså måste vara en statsangelägenhet att vaka över, att dessa medel redovisas på ett bokföringstekniskt och i övrigt tillfredsställande sätt. Den omständigheten, att landskommunerna sakna ett organ, som kan taga initiativ till utarbetande av standardbokföring för nämnda kommuner, talar för att *staten* bör upptaga frågan till prövning, en prövning, som i första hand bör inriktas på landskommunerna i *inskränkt* bemärkelse, men även bör kunna utsträckas till att omfatta bokföring för kyrkokommun, municipalsamhälle, väghållningsdistrikt, landsting, skolrotar och fattigvårdsrotar, där sådana ännu finnas och ha egen bokföring och — om förhållandena därtill föranleda — även köping och stadssamhälle.»

Slutligen uttala motionärerna, att de anse, »att de bokföringsbestämmelser, som eventuellt framkomma genom ett sådant åtgörande från statens sida, ej böra utesluta möjligheten för kommunerna att något avvikande efter lokala förhållanden ordna sin bokföring, blott det sker inom en viss av staten fastslagen ram», och »att utarbetandet av de normerande bestämmelserna för räkenskapsväsendet i fråga bör ske genom en på lämpligt sätt åstadkommen samverkan mellan staten och kommunerna, eller åtminstone så, att kommunerna beredas tillfälle att yttra sig, innan förslagen fastställas.»

Kommunernas räkenskaper torde i många fall på grund av bristfällig bokföring sakna den reda och klarhet, som ur många synpunkter är önskvärd. I likhet med motionärerna anser utskottet det därför vara av behovet påkallat, att åtgärder vidtagas för åstadkommande av en bättre ordnad bokföring inom kommunerna. Och det synes utskottet även riktigt och lämpligt, att härvid ett ingripande sker från statens sida, då ju staten i flera avseenden har intresse av att kommunernas räkenskaper föras på ett tillförlitligt och överskådligt sätt, exempelvis vid inhämtande av vissa statistiska uppgifter från kommunerna.

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet får därför hemställa,

att Andra kammaren för sin del måtte besluta, att Riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller, det Kungl. Maj:t ville låta utreda, huruvida och i vilken utsträckning normerande bestämmelser från statens sida böra utfärdas till ledning för bokföringen av kommunernas räkenskaper, samt för Riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kan giva anledning.

Stockholm den 14 april 1913.

På utskottets vägnar:

ERNST LILJEDAHL.

Vid detta ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit herrar: Liljedahl, Ingvarsson, Andersson i Höckerum, Sandstedt, Bårg i Katrineholm, Indebetou, Karlsson i Västtomten, Edbom, Söderbom och Larsson i Edsten.